

แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะตามองค์ประกอบการท่องเที่ยว
ชุมชนหัวตะเข้ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร
The Guidelines for Promoting Arts Based on Tourism
Components of Huatake Community,
Lat Krabang District, Bangkok.

อธิป จันท์สุริย์ / Athip Jansuri¹

ภูรินทร์ เสมียนชัย / Phurin Samianchai²

อุไรวรรณ พิเคราะห์แน้ / Uraiwan Phikhraonae²

Received: Jun. 28, 2021 Revised: Sep. 2, 2021 Accepted: Apr. 4, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะตามองค์ประกอบการท่องเที่ยว 2) เสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะตามองค์ประกอบการท่องเที่ยว ชุมชนหัวตะเข้ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 21 คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการร้านค้า และชุมชน ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการศึกษา พบว่า ด้านสิ่งดึงดูดใจ ชุมชนหัวตะเข้มีความโดดเด่นด้านงานศิลปะ ทั้งงานศิลปะดั้งเดิม ศิลปะร่วมสมัย และศิลปะสมัยใหม่ ทั้งนี้ชุมชนยังเปิดพื้นที่เป็นแหล่งเรียนรู้ศิลปะและภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่มีชีวิต ด้านความสะดวก

---

¹สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

¹Department of Hospitality and Tourism Management, Graduate School, Kasem Bundit University

²สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

²Bachelor of Arts Program in Tourism Management, Kasem Bundit University

ในการเดินทาง การเดินทางเข้าถึงชุมชนสามารถใช้ทั้งรถยนต์ส่วนบุคคลและรถประจำทางได้ โดยทางเข้าที่รถสามารถเข้าถึงได้มีสองทาง และสามารถเดินเท้าเข้าชุมชนได้หนึ่งทาง และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสามารถค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมได้จากทางเว็บไซต์หรือเฟซบุ๊กของชุมชน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ชุมชนมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งการจัดและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในชุมชน ด้านที่พักชุมชนมีการจัดที่พักแบบโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสวิถีชีวิตและแบบเกสต์เฮาส์ มีสิ่งอำนวยความสะดวกในที่พักรับรอง ราคาที่พักมีความเหมาะสม ตลอดจนการตกแต่งที่พักเป็นไทยผสมผสานกับสมัยใหม่ ด้านกิจกรรมชุมชนมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นกิจกรรมทางด้านศิลปะ โดยให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติกิจกรรมทางศิลปะ ซึ่งชุมชนสามารถนำมาต่อยอดสร้างรายได้ให้กับชุมชน เพื่อที่จะได้มีงบประมาณสนับสนุนในการจัดกิจกรรมหรือพัฒนากิจกรรมภายในชุมชนให้มีน่าสนใจเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ : การส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงศิลปะ องค์ประกอบการท่องเที่ยว

Abstract

This research aims to 1) study and analyze environment of art tourism based on tourism components and 2) to propose guidelines for promoting art tourism according to tourism components of Huatake Community in Lad Krabang District, Bangkok The research employed qualitative research methods including the in-depth Interviews with 21 key informants consisting of government officials, entrepreneurs, merchants, and communities. The content analysis methods were used. It is found in terms of attraction, that Huatake Community is outstanding in artwork including traditional, contemporary and modern art. The community is also opened as a

learning center of living local arts and wisdom. In terms of convenience of travel, access to the community by both personal vehicles and public transport through two ways and by foot through the other way. For access to information, additional information is available on the community's official website and Facebook page. In addition, the community provides their tourists with various facilities which had been arranged and designed based on the community's lifestyle. Homestays were in service tourists who would like to experience the local community lifestyle. And guesthouses were provide with complete facilities, available in reasonable price, and decorated in the combination of Thai and modern styles. For communities activities, the communities organized tourism activities focusing on art which allow. Tourist to take part in performing art activities and the outcome of the activities. Can be used to create income for the community; that is, they will have the budgets to support or develop future community activities to be more interesting.

Keywords : Promotion, Art Tourism, Tourism Components

บทนำ

เป้าหมายสูงสุดของการท่องเที่ยวในทางเลือกใหม่ คือ นอกจากนักท่องเที่ยวจะได้รับความเพลิดเพลินใจหรือความสุขทางจิตใจแล้วนั้น ยังเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจกันในสังคมของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน อันจะทำให้สังคมเกิดความสงบสุข เป็นการนำการท่องเที่ยวมาเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงเกาะเกี่ยวคนในสังคมเดียวกัน และต่างสังคมยังเป็นการรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวิถีชีวิตวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น และยังเป็นกลไกนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560, น.17)

งานศิลปะถือเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ของมนุษย์อย่างหนึ่ง โดยผ่านกระบวนการทางปัญญาการสังสมประสบการณ์ ทั้งที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์จากการอยู่ในวิถีชีวิต การสังสมชุมชน เกิดเป็นภูมิปัญญาร่วมสมัย โดยมีศิลปินเป็นผู้ส่งสารถ่ายทอดประสบการณ์เหล่านั้นเป็นผลงานศิลปะ (อลงกต เพชรศรีสุก, 2551) ปัจจุบันงานศิลปะรวมถึงวัฒนธรรมถูกทำให้เป็นจุดดึงดูดใจที่สำคัญของการท่องเที่ยว ทั้งในรูปของผลงานศิลปกรรมเอง เช่น การจัดแสดงงานศิลปะ เช่น หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ ทั้งการชื่นชมศิลปะและความงามของสถาปัตยกรรม รวมถึงวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะได้ชื่นชมความงามของผลงานศิลปกรรม และการชื่นชมสุนทรียภาพของความงามทางสถาปัตยกรรมแล้ว นักท่องเที่ยวยังได้ความรู้ต่าง ๆ อีกมากมาย ในแง่ศิลปะมีบทบาททางเศรษฐกิจด้วย ศิลปะจะมีบทบาทด้านการท่องเที่ยวและเมื่อนำอยู่ได้ก็ต่อเมื่อเมืองหรือชุมชนนั้น ๆ มีพื้นที่ศิลปะ (Art Space) เพื่อเป็นการเชื่อมต่อระหว่างศิลปินกับสังคมภายนอกวงการ (พระวินัยธร ศราวุธ ฐานิสโสโร, 2561, น.30) การท่องเที่ยวเชิงศิลปะ เป็นส่วนสำคัญระหว่างวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว โดยเป็นการเพิ่มสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์เกี่ยวกับชุมชน มรดกชีวิต ศิลปะและวัฒนธรรมของพื้นที่ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว และสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นสำหรับชุมชนในท้องถิ่น (Tourism Malaysia Media Release, 2010) ทั้งนี้การสร้างสรรคผลงานทางศิลปะจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ช่วยสร้างความตระหนักถึงความสำคัญในการรับรู้ร่วมกัน เปรียบเสมือนเครื่องมือในการส่งเสริมความเท่าเทียมกันของทุกคนในสังคม รวมถึงยังเป็นเครื่องมือที่สามารถใช้ในการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมมาตรฐานบริการด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยอีกด้วย (ผู้จัดการออนไลน์, 2557) ซึ่งชุมชนหัวตะเข้ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปะที่มีความโดดเด่น และอนุรักษ์วิถีชีวิตชุมชนตลาดหัวตะเข้ให้คงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น สะท้อนอัตลักษณ์ของตลาดหัวตะเข้ให้นักท่องเที่ยวที่มาเยือน นำไปสู่การครองความนิยมของนักท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (ณัฐ นาคสวัสดิ์ และดวงดาว โยชิตะ, 2560)

ชุมชนหัวตะเข้ ชุมชนโบราณริมน้ำอายุกว่า 100 ปี ริมคลองประเวศบุรีรมย์ บ้านไม้ที่เรียงรายริม 2 ฝั่งคลอง เสน่ห์ของอาคารไม้มุงหลังคาด้วยสังกะสี กลิ่นอายของบรรยากาศเก่า ๆ ยังหลงเหลืออยู่จนถึงปัจจุบัน เต็มไปด้วยร้านอาหาร ร้านขายของ จุดถ่ายรูปสุดฮิตกับกำแพงกราฟิตี้ลวดลายเกี่ยวกับจระเข้ที่ชาวบ้านและนักศึกษาได้ร่วมกันวาดเอาไว้ ชุมชนแห่งนี้ยังเป็นแหล่งความรู้ โดยมีศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้วิถีถิ่น หัวตะเข้ บ้านสามครู ดาราศาสตร์วิถีไทย ศูนย์สุขภาพชุมชน และบ้านหลวงพรต-ท่านเลี่ยม ให้นักท่องเที่ยวได้เยี่ยมชม (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2564) เมื่อครั้งเริ่มต้นฟื้นฟูชุมชนหัวตะเข้ ค้นเคยกับภาพนักศึกษามาทำกิจกรรมในชุมชน นั่งวาดภาพที่ตลาดริมคลอง มีกิจกรรมศิลปะ ชาวชุมชนก็ร่วมมือเป็นแบบวาดภาพหรือชาวบ้านเห็นความงาม รับรู้เป็นงานศิลปะ นี่เป็นบรรยากาศกลิ่นอายที่แวดล้อมมาเสมอ จึงใช้ศิลปะฟื้นฟูชุมชน (ไทยโพสต์, 2564) ชุมชนแห่งนี้เป็นชุมชนที่เต็มไปด้วยต้นทุนทางศิลปะ ลูกหลานของคนในชุมชนส่วนใหญ่จบการศึกษาจากวิทยาลัยช่างศิลป์ นอกจากนี้นักศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มักใช้พื้นที่ริมน้ำในการทำงานศิลปะอยู่เป็นประจำ กลุ่มชุมชนคนรักหัวตะเข้ เลยนำจุดนี้มาเป็นไอเดียในการพลิกฟื้นตลาด ด้วยการจัดตลาดนัดศิลปะขึ้นมา ให้ลูกหลานของคนในชุมชนและนักศึกษาได้เอางานศิลปะต่าง ๆ มานำเสนอ (ภาวิณี คงฤทธิ์, 2560) เมื่อความเจริญและเส้นทางการคมนาคมบนบกรุกคืบเข้ามาในชุมชนย่านหัวตะเข้ ในขณะที่ชาวชุมชนหัวตะเข้ตั้งรับกับการพัฒนา โดยเปิดพื้นที่เป็นแหล่งเรียนรู้ศิลปะและภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่มีชีวิต เพื่อแสดงให้เห็นว่า ชุมชนย่านเก่าแห่งนี้สามารถอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมดั้งเดิมร่วมกับการพัฒนาพื้นที่บริเวณนี้ให้สร้างงาน สร้างรายได้ และให้รัฐตระหนักแนวคิดการพัฒนาเมืองให้สอดคล้องกับชุมชนเก่า ไม่ทำลายวิถีชีวิตเก่าไปจนหมด (ไทยโพสต์, 2564)

อย่างไรก็ตามแม้ว่าปัจจุบันชุมชนหัวตะเข้ ซึ่งเป็นชุมชนที่มีต้นทุนทางด้านศิลปะทั้งสถานที่ บุคคล และวิถีชีวิต แต่ก็ยังประสบปัญหาด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว เนื่องด้วยความเจริญเริ่มเข้ามาเยือนชุมชนริมน้ำ

แห่งนี้ การตัดถนนและตั้งนิคมอุตสาหกรรม ตลอดจนความชอบใจของตลาด
โบราณที่ผ่านมาในอดีต ทั้งนี้จึงมีความสำคัญในการศึกษาเรื่อง แนวทาง
การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะตามองค์ประกอบการท่องเที่ยว ชุมชน
หัวตะเข้ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผน
พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ
ภาคเอกชน ผู้ประกอบการและชุมชน สอดคล้องตามแผนปฏิบัติการส่งเสริม
การท่องเที่ยวประจำปี พ.ศ. 2562 ในการส่งเสริมเอกลักษณ์ของประเทศไทย
และของแต่ละท้องถิ่นด้วยการสื่อสารเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้เป็นที่เข้าใจ
อาทิ การสร้างคุณค่าความเป็นไทยในสินค้าและบริการต่าง ๆ ที่คงอัตลักษณ์
ความเป็นไทย การสื่อสารเอกลักษณ์ความเป็นไทยผ่านสื่อสร้างสรรค์และ
นวัตกรรม (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2562, น.3-4)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา วิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) การท่องเที่ยว
เชิงศิลปะตามองค์ประกอบการท่องเที่ยว ชุมชนหัวตะเข้ เขตลาดกระบัง
กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะตาม
องค์ประกอบการท่องเที่ยว ชุมชนหัวตะเข้ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

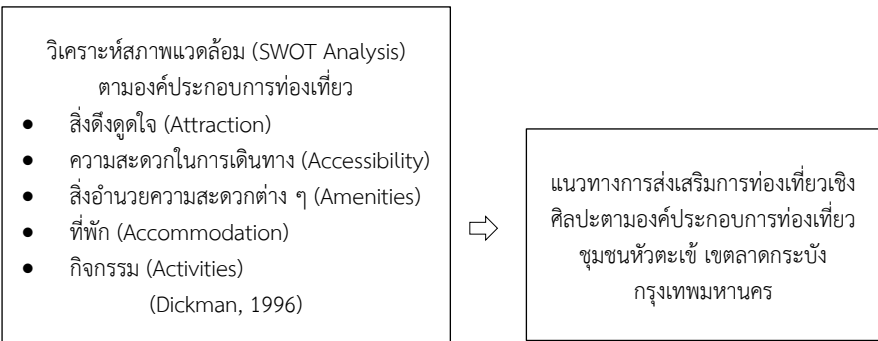
การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมี
วิธีการดำเนินวิจัย ดังต่อไปนี้ ผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 เจ้าหน้าที่
จากหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 2 ผู้ประกอบการร้านค้า จำนวน 8 คน
และกลุ่มที่ 3 ชุมชน จำนวน 8 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structures Interview) เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวชุมชนหัวตะเข้ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการจำแนกประเด็นการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางที่กำหนดไว้โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลและลงสำรวจพื้นที่ เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวตามองค์ประกอบการท่องเที่ยว ชุมชนหัวตะเข้ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

(ที่มา : อธิป จันท์สุริย์ และคณะ, 2564)

ผลการวิจัย

1. ศึกษา วิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ประกอบด้วย จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) อุปสรรค (Threats) ตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะตามองค์ประกอบการท่องเที่ยว ชุมชนหัวตะเข้ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ความสะดวกใน

การเดินทาง (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ (Amenities) ที่พัก (Accommodation) และกิจกรรม (Activities) จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลปฐมภูมิ และทุติยภูมิ ซึ่งได้ผลการวิจัย ดังนี้

1.1 สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) พบว่า ชุมชนหัวตะเข้ เป็นชุมชนเก่าแก่ที่ตั้งอยู่ริมคลองประเวศบุรีรมย์ เดิมทีชุมชนนี้เป็นชุมชนที่มีทั้งตลาดน้ำโบราณ ร้านค้าร้านขายของ และบ้านไม้ริมคลองที่คงความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนนี้ไว้ และยังมีสตรีทอาร์ตที่ถือเป็นศิลปะอีกอย่างหนึ่งที่เป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเยี่ยมชมอีกด้วย ประกอบด้วย 1) สตรีทอาร์ตของชุมชนหัวตะเข้เกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของ “กลุ่มชุมชนคนรักหัวตะเข้” และกลุ่มวัยรุ่นในละแวกชุมชนที่พากันมาสร้างสรรค์เป็นกราฟฟิตี้บนกำแพงจนเกิดเป็นงานศิลปะที่เป็นจุดเด่นและดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวที่ชุมชนมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ชุมชนหัวตะเข้จึงเป็นชุมชนหนึ่งที่มีความดั้งเดิมและความทันสมัยไปด้วยกัน 2) วิถีชีวิตริมคลอง ชุมชนหัวตะเข้ยังมีบ้านไม้ริมคลองที่ถือว่าเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวอีกด้วย บ้านไม้ที่ตั้งเรียงรายอยู่สองฟากฝั่งมีลักษณะเป็นห้องแถวมุงด้วยหลังคาสังกะสี สนิมเกาะและผูกฟุ้ง แสดงให้เห็นถึงการผ่านร้อนผ่านหนาวผ่านเรื่องราวต่าง ๆ มาตามกาลเวลาได้เป็นอย่างดี 3) กิจกรรมตลาดนัดศิลปะจัดขึ้นทุกวันเสาร์และอาทิตย์แรกของเดือน เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความสนใจจะเข้าร่วมกิจกรรม เช่น การวาดภาพสีน้ำมัน การทำบาติก เป็นต้น ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวชื่นชอบศิลปะเข้ามาเยี่ยมชมและสามารถเลือกซื้อผลงานจากเจ้าของผลงานได้อีกด้วย

จุดแข็ง (Strengths) พบว่า 1) ชุมชนหัวตะเข้มีความโดดเด่นด้านงานศิลปะทั้งงานศิลปะดั้งเดิม ศิลปะร่วมสมัย และศิลปะสมัยใหม่ 2) ชุมชนเปิดพื้นที่เป็นแหล่งเรียนรู้ศิลปะและภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่มีชีวิต เช่น งานไม้ระหวัดวิดน้ำ การต่อเรือ และอาชีพดั้งเดิมของคนในชุมชน 3) ชุมชนตั้งอยู่ริมคลองประเวศบุรีรมย์ ทำให้มีทัศนียภาพที่สวยงามเหมาะสำหรับการสร้างสรรค์งานศิลปะและเหมาะแก่การพักผ่อนของนักท่องเที่ยว 4) ชุมชนมีประวัติ

ความเป็นมา ซึ่งในสมัยรัชกาลที่ 5 ชุมชนแห่งนี้ถือเป็นศูนย์กลางของชาวเมือง กรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออก เพราะเป็นจุดตัดของคลอง 3 คลอง ได้แก่ คลองจรเข้ คลองปลาทิว และคลองประเวศ ตลอดจนชื่อชุมชน “หัวตะเข้” จากการที่เจ้าหน้าที่ขุดคลองบริเวณนี้ขุดไปพบกะโหลกศีรษะกระดูกเล็ก มีแค่ส่วนศีรษะแต่ไม่มีส่วนตัว ซึ่งเป็นผลในการสร้างสรรค์งานศิลปะที่สอดคล้องกับชื่อของชุมชน

จุดอ่อน (Weaknesses) พบว่า 1) สตรีทอาร์ต ซึ่งอยู่ในพื้นที่ของคนในชุมชน ซึ่งการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนอาจจะส่งผลกระทบต่อ อาจก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เนื่องด้วยสตรีทอาร์ตเป็นการพ่นสีสเปรย์ลงบนกำแพงยาว ซึ่งบางครั้งมีการวางถังขยะมาตั้งที่บริเวณหน้ากำแพงหรือการจอดรถด้านหน้ากำแพงจึงทำให้บดบังภาพ อาจทำให้นักท่องเที่ยวที่มาชมชุมชนไม่สามารถรับชมความสวยงามของงานศิลปะได้ 2) การเกิดอัคคีภัยที่ผ่านมาส่งผลต่อความเสียหายของงานศิลปะ เนื่องด้วยส่วนใหญ่อาคารบ้านเรือนเดิมมีลักษณะเป็นห้องแถว ส่วนใหญ่สร้างจากไม้เมื่อเกิดเหตุอัคคีภัยจึงง่ายต่อการติดไฟยากต่อการควบคุมและยากต่อการเข้าถึงของรถดับเพลิงเมื่อเกิดเหตุอัคคีภัยจึงสร้างความเสียหายเป็นอย่างมาก

โอกาส (Opportunities) พบว่า รูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบผลงานศิลปะ (Arts Tourism) เป็นโอกาสให้ชุมชนเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว ตลอดจนการศึกษา เรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมศิลปะร่วมกับชุมชน

อุปสรรค (Threats) พบว่า ชุมชนหัวตะเข้เป็นชุมชนที่บ้านส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นห้องแถวใช้ผนังร่วมกัน ซึ่งมีพื้นที่ค่อนข้างจำกัด ตลอดจนสตรีทอาร์ตตั้งอยู่ในพื้นที่ของชุมชนจึงทำให้การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเข้ามามีบทบาทและส่งผลกระทบต่องานศิลปะ

1.2 ความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) พบว่า การเดินทางมาชมชนเก่าหัวตะเข้สามารถเดินทางเข้าได้ทางซอยลาดกระบัง 17 ผ่านตลาดสดอุดมผล ส่วนพาหนะที่ใช้ในการเดินทางก็มีให้เลือกหลากหลาย เช่น

รถสองแถวสีแดง มินิบูรี - ลาดกระบังหนองจอก - หัวตะเข้ เป็นต้น ส่วนรถโดยสารประจำทาง อาทิ สาย 517 151 หรือรถตู้สาธารณะ มินิบูรี - ลาดกระบัง รถแท็กซี่ รถรับจ้าง หรือรถยนต์ส่วนบุคคล

จุดแข็ง (Strengths) พบว่า 1) การเข้าถึงชุมชนหัวตะเข้สามารถใช้ทั้งรถยนต์ส่วนตัวและรถประจำทางได้ โดยทางเข้าที่รถสามารถเข้าถึงได้มีสองทาง และสามารถเดินเท้าเข้าชุมชนได้หนึ่งทาง 2) การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารสามารถค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมได้จากทางเว็บไซต์หรือเฟซบุ๊ก (Facebook) ของชุมชนหัวตะเข้ อาทิ ชุมชนคนรักหัวตะเข้ แอดเลิฟหัวตะเข้ (@LoveHuatake)

จุดอ่อน (Weaknesses) พบว่า รถยนต์และรถประจำทางไม่สามารถเข้าถึงตัวชุมชนได้ ซึ่งนักท่องเที่ยวอาจต้องใช้บริการจักรยานยนต์รับจ้าง หากเข้าทางตลาดสดต้องเดินข้ามสะพานปูนแต่ถ้าหากเข้าทางวิทยาลัยช่างศิลป์ต้องเดินอ้อมผ่านทางเท้าและจึงเข้าถึงตัวชุมชนได้

โอกาส (Opportunities) พบว่า ชุมชนหัวตะเข้เป็นชุมชนริมคลองสามารถใช้คลองประเวศน์บุรีรัมย์สัญจรได้ ในอดีตเคยมีเรือประจำทางขับผ่านตัวชุมชน แต่ปัจจุบันไม่มีใครใช้บริการแล้วคนขับจึงเลิกขับเรือรับจ้างไป หากคนในชุมชนส่งเสริมให้การขนส่งสาธารณะทางน้ำกลับมาใช้ก็จะเป็นตัวเลือกใหม่ในการเดินทางให้นักท่องเที่ยวได้

อุปสรรค (Threats) พบว่า เนื่องจากชุมชนหัวตะเข้เป็นชุมชนที่อยู่ริมคลอง และไม่สามารถเข้าถึงได้ทันที จึงเป็นอุปสรรคในการเดินทางเข้าถึงสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการบางรายที่ต้องใช้รถเข็นวีลแชร์ (Wheel Chairs) ตลอดจนการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวต้องได้รับความเห็นชอบจากคนในชุมชนเพื่อป้องกันความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น

1.3 สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ (Amenities) พบว่า ชุมชนหัวตะเข้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับให้บริการแก่นักท่องเที่ยว โดยยังคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์บรรยากาศเก่า ๆ ที่มีความคลาสสิกของร้านอาหารและร้านกาแฟมากกว่า 30 ร้าน เช่น ร้าน Cafe & Guesthouse ร้านโกวจัน ร้าน ณ ลาดกระบัง เป็นต้น และมี

สิ่งอำนวยความสะดวกไว้คอยบริการนักท่องเที่ยว เช่น ลานจอดรถ ห้องน้ำ
ตู้ ATM และกล้องวงจรปิด เป็นต้น

จุดแข็ง (Strengths) พบว่า ชุมชนมีการจัดและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในชุมชน เช่น การตกแต่งร้านค้า งานศิลปะ
เป็นต้น

จุดอ่อน (Weaknesses) พบว่า เนื่องจากพื้นที่ชุมชนหัวตะเข้
เคยเกิดเหตุการณ์อัคคีภัย จึงทำให้บริเวณที่ถูกไฟไหม้ถูกปล่อยให้รกร้าง ผู้คน
ต่างย้ายบ้านไปอยู่ติดถนน ทำให้ร้านค้าร้านอาหาร บางร้านเกิดการปิดตัวลง
และร้านค้าบางร้านมีการเปิดให้บริการที่ไม่ชัดเจน เนื่องจากเจ้าของร้านจะเปิด
และปิดตามที่ตนเองสะดวก จึงทำให้ไม่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว
ในวันนั้น ๆ และพื้นที่นี้จากที่เคยเป็นพื้นที่เศรษฐกิจกลับซบเซาลงทำ
ให้นักท่องเที่ยวไม่ค่อยเดินทางมาเหมือนเมื่อก่อนรายได้ของคนในชุมชนจึงลดลง
ไปด้วย

โอกาส (Opportunities) พบว่า การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
ของภาครัฐส่งผลต่อการสร้างอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวใน
ชุมชนเพิ่มมากขึ้น เช่น กล้องวงจรปิดเพื่อความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว
ป้ายบอกทาง และห้องน้ำสาธารณะ เป็นต้น ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นตัวช่วยที่ทำให้
ให้นักท่องเที่ยวเกิดความสะดวกสบายและง่ายต่อการเดินทางท่องเที่ยว

อุปสรรค (Threats) พบว่า พื้นที่ชุมชนหัวตะเข้เป็นชุมชนที่มี
พื้นที่ไม่ใหญ่มาก จึงทำให้มีพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว
โดยเฉพาะวันหยุดสุดสัปดาห์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ และปัญหาร้านค้าใน
ชุมชนหัวตะเข้ เปิด-ปิดไม่เป็นเวลาเนื่องจากเจ้าของร้านเป็นคนในพื้นที่หรือ
เลือกที่จะเปิดปิดตามที่สะดวก ซึ่งร้านค้าไม่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว

1.4 ที่พัก (Accommodation) พบว่า สี่แยกหัวตะเข้ คาเฟ่ แอนด์
เกสต์เฮาส์ แบ่งเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนของชั้นบนที่เป็นเกสต์เฮาส์ มีทั้งหมด 3
ห้องราคาคนไทยห้องละ 700 บาทต่อ คืน ต่อ 2 ท่าน ชาวต่างชาติ ราคาห้องละ
1,000 บาท ต่อคืน ต่อ 2 ท่าน และส่วนของชั้นล่างจะเปิดเป็นคาเฟ่ มีทั้งอาหาร

คาวและหวานให้เลือกมากมาย รสชาติอร่อย ราคาอ่อมเยาว์ นอกจากนี้ยังได้สัมผัสบรรยากาศเก่า ๆ ริมฝั่งคลอง ส่วนบ้านพักโฮมสเตย์ เป็นการพัฒนาบ้านไม้ให้กลายเป็นโฮมสเตย์ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเข้ามาสัมผัสบรรยากาศริมคลอง โดยมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวทำ เช่น การยกยอเพื่อนำมาประกอบอาหารท้องถิ่น ซึ่งจะให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ ในการเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การหาวัตถุดิบในการประกอบอาหารด้วยตนเอง บ้านพักแบบโฮมสเตย์นี้ในชุมชนมีเพียง 1 หลังพักได้ 10 - 12 คน ราคาคืนละ 1,200 บาทต่อห้อง

จุดแข็ง (Strengths) พบว่า ชุมชนมีการจัดที่พักแบบโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสวิถีชีวิต และแบบเกสต์เฮาส์ มีสิ่งอำนวยความสะดวกในที่พักครบครัน ราคาที่พักมีความเหมาะสม ตลอดจนการตกแต่งที่พักเป็นไทยผสมผสานกับสมัยใหม่ นักท่องเที่ยวสามารถชมวิถีทัศนียภาพริมคลองประเวศ และมีกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถทำได้

จุดอ่อน (Weaknesses) พบว่าพื้นที่หัวตะเข้เป็นแม่น้ำลำคลอง โดยส่วนใหญ่และแต่เดิมของชุมชนนี้เป็นชุมชน ซึ่งมีการตั้งถิ่นฐานมาแต่โบราณจึงไม่ค่อยมีโฮมสเตย์มากพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนนี้มักจะเดินทางท่องเที่ยวแบบไม่นิยมพักค้างคืน โฮมสเตย์จึงไม่ถูกจัดตั้งอย่างกว้างขวางตามความนิยม อีกทั้งเกสต์เฮาส์ที่ถูกแบ่งเป็นสองส่วนนั้นคือส่วนล่างเป็นคาเฟ่และส่วนบนเป็นห้องพักซึ่งทำให้จำนวนห้องพักนั้นน้อยไม่สามารถขยายสัดส่วนหรือพื้นที่ได้มากนักเพราะคาเฟ่ตั้งอยู่ริมน้ำทำให้ยากต่อการจัดสรรพื้นที่ที่จะทำเป็นห้องพักเพิ่ม

โอกาส (Opportunities) พบว่า 1) แหล่งท่องเที่ยวชุมชนหัวตะเข้มีตลาดและสินค้าใหม่ที่คนในชุมชนสร้างสรรค์ เพื่อตอบโจทยการเดินทางของนักท่องเที่ยว รวมไปถึงพื้นที่ในชุมชนเป็นคลองซึ่งสื่อความหมายถึงวิถีชีวิตของคนในอดีตจึงให้นักท่องเที่ยวอยากสัมผัสประสบการณ์การย้อนรอยแบบคนในยุคสมัยก่อน 2) ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลต่อการ

ประชาสัมพันธ์ที่ปักให้เป็นที่รู้จัก ของนักท่องเที่ยวผ่านสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) อินสตราแกรม (Instagram) เป็นต้น

อุปสรรค (Threats) พบว่า พื้นที่ชุมชนห้วยตะเข้เป็นชุมชนที่มีขนาดไม่ใหญ่มาก และตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครทำให้ไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวต่างพื้นที่ โสมสเตย์ที่มีจำนวนน้อยจึงไม่เกิดการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาพักในชุมชนมากนัก และบางคนก็เลือกที่จะพักในโรงแรมมากกว่าโสมสเตย์ เนื่องจากมีขนาดใหญ่และหรูหราพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกที่มากกว่า

1.5 กิจกรรม (Activities) พบว่า ชุมชนห้วยตะเข้มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นกิจกรรมทางด้านศิลปะ โดยให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติกิจกรรมทางศิลปะ ประกอบด้วย 1) กิจกรรมศึกษาเรียนรู้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนห้วยตะเข้ ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความสนใจทางด้านศิลปะมีส่วนร่วมในการประดิษฐ์ว่าไบไม้และไบไม้ที่ใช้ คือ ไบโพธิ์ ไบซงโค และไบประตูกิ่งอ่อน ที่ถือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของชุมชน 2) กิจกรรมศึกษาเรียนรู้โรงเรียนศึกษาพัฒนา ซึ่งเป็นสื่อกลางในการช่วยฟื้นฟูตลาดชุมชนห้วยตะเข้ในทุกวันเสาร์ และวันอาทิตย์จะเปิดเป็นศูนย์การเรียนรู้การประดิษฐ์เข้เขี้ยวที่ถือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชนห้วยตะเข้ โดยการนำขวดพลาสติกมาประดิษฐ์เป็นชิ้นงาน ไม่ว่าจะเป็นหมวกรูปจระเข้ พวงกุญแจรูปจระเข้ โคมบายรูปจระเข้ เป็นต้น 3) กิจกรรมทางเรือ ประกอบด้วย กิจกรรมพายเรือคายัค สำหรับ 1 ชั่วโมง ราคา 100 บาท 3 ชั่วโมง ราคา 250 บาท และกิจกรรมล่องเรือชมวิถีชีวิตสองฝั่งคลอง เดินทางจากลาดกระบังถึงบางเสาธง ค่าบริการราคา 100 บาท 4) กิจกรรมจัดงานตามเทศกาล การจัดงานตามเทศกาลต่าง ๆ เช่น งานลอยกระทงประจำปีที่มีการแสดงต่าง ๆ มากมายจากสถานศึกษาในบริเวณชุมชน เช่น การร้องเพลง ดนตรีสด และกิจกรรมอื่น ๆ 5) กิจกรรมถ่ายภาพ Rakdok Floralweek (s) ดอกไม้แรกยิ้มแย้ม โดยกลุ่มรักดอกไม้ได้นำดอกไม้มาตกแต่งในสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชนห้วยตะเข้ซึ่งเป็นตลาดเก่า นำเอาวิถีชีวิตชุมชนมาร่วม

ออกแบบกับงานดอกไม้ให้เข้ากัน ไม่ว่าจะเป็นเรือที่อยู่ในคลองหรือเครื่องมือจับปลาที่ได้นำมารวมออกแบบกับดอกไม้ เพื่อให้ชุมชนมีสีสันดูสดใสเพิ่มขึ้น

จุดแข็ง (Strengths) พบว่า ชุมชนจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในชุมชนและมีความหลากหลาย โดยกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นนั้น นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ตั้งแต่วิธีการทำและได้ลงมือปฏิบัติ โดยเน้นนำเสนอผลงานด้านศิลปะที่มีความโดดเด่น

จุดอ่อน (Weaknesses) พบว่า 1) กิจกรรมบางประเภท เช่น การพายเรือคายัคอาจขัดต่อสภาพแวดล้อมของชุมชนที่มีบรรยากาศเก่า ๆ ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิต 2) พื้นที่ในการประกอบกิจกรรมค่อนข้างจำกัด ซึ่งหากมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์หรือวันหยุดนักขัตฤกษ์ อาจทำให้พื้นที่ไม่เพียงพอต่อการร่วมกิจกรรมของนักท่องเที่ยว

โอกาส (Opportunities) พบว่า มีกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่มีการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจในศิลปะได้เรียนรู้และประดิษฐ์สิ่งของที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของชุมชน และโรงเรียนศึกษาพัฒนาทุกวันหยุดเสาร์และวันอาทิตย์จะมีการเรียนรู้ในการประดิษฐ์เข้เขี้ยว ซึ่งเป็นการนำขวดพลาสติกมาประดิษฐ์เป็นชิ้นงานที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของชุมชน เช่น หมวก พวงกุญแจ และโมบายรูปจระเข้ ซึ่งสิ่งประดิษฐ์นี้สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้ เพื่อใช้เป็นงบประมาณในการพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืนต่อไป

อุปสรรค (Threats) พบว่า สภาพแวดล้อมบริเวณชุมชนหัวตะเข้ เนื่องจากเป็นชุมชนเก่าทัศนียภาพอาจจะขัดแย้งกับกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ กิจกรรมล่องเรือชมวิถีชีวิตสองฝั่งคลอง ถึงแม้ในปัจจุบันปริมาณขยะตามคลองจะลดน้อยลงแล้ว แต่ก็ยังมีการพบเห็นอยู่ กิจกรรมของตลาดนัดศิลปะมีการจัดกิจกรรมที่น้อยเกินไป ซึ่งอาจจะไม่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางมาท่องเที่ยวได้ โดยไม่จำเป็นต้องรอแคว้นเสาร์อาทิตย์

2. แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะตามองค์ประกอบการท่องเที่ยว ชุมชนหัวตะเข้ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร สามารถนำผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 เพื่อแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะตาม

องค์ประกอบการท่องเที่ยว ชุมชนหัวตะเข้ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร
ได้ดังนี้

2.1 สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)

1) การจัดตลาดนัดศิลปะ จากเดิมที่จัดวันเสาร์และวันอาทิตย์แรกของเดือน ชุมชนอาจขยายเวลาเปิดเพิ่มขึ้นเป็นการเปิดทุก ๆ วันเสาร์และวันอาทิตย์ เพื่อที่จะเป็นการสร้างแรงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบผลงานศิลปะเข้ามาเยี่ยมชมและมีส่วนร่วมมากขึ้น

2) ชุมชนอาจเพิ่มพื้นที่ในการสร้างสรรค์ผลงานสตรีทอาร์ต รวมทั้งการจัดระเบียบพื้นที่บริเวณที่มีการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะและการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์โดยรอบ ซึ่งอาจขอความร่วมมือจากคนในชุมชน เพื่อให้พื้นที่ทางศิลปะเป็นพื้นที่สำหรับการเรียนรู้และชื่นชมผลงานทางศิลปะอย่างแท้จริง

3) ชุมชนอาจมีการวางระบบเดินน้ำ เพื่อป้องกันเหตุอัคคีภัยที่อาจเกิดขึ้นซ้ำหรือจัดให้มีการวางถังดับเพลิงบริเวณที่ง่ายต่อการใช้งาน ตลอดจนอาจจัดแบ่งความรับผิดชอบของคนในชุมชนในการดูแล เผ่าระวัง การเกิดอัคคีภัย

2.2 ความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility)

1) ผู้ที่เกี่ยวข้องอาจมีการปรับปรุงสะพานปูนบริเวณที่ใช้ในการข้ามคลองมายังชุมชนหัวตะเข้ เนื่องจากสะพานปูนมีความสูงชันทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเดินทาง โดยเฉพาะผู้พิการและผู้สูงอายุ และอาจเสนอให้มีบริการเรือข้ามฟากไว้บริการนักท่องเที่ยว

2) ชุมชนอาจจัดบริการรถรับจ้างไว้คอยบริการนักท่องเที่ยว บริเวณทางเข้าวิทยาลัยช่างศิลป์ เนื่องจากระยะทางจากวิทยาลัยช่างศิลป์มาจนถึงชุมชนค่อนข้างไกล

3) การพัฒนาการขนส่งทางน้ำ ชุมชนอาจจัดบริการเรือรับจ้างประจำทางไว้บริการนักท่องเที่ยว เพราะชุมชนหัวตะเข้เป็นชุมชนริมคลองและ

มีคลองประเวศบุรีรมย์ตัดผ่าน อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มตัวเลือกใหม่ให้กับนักท่องเที่ยว

2.3 สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ (Amenities)

1) ชุมชนอาจประสานหน่วยงานภาครัฐในการสนับสนุนงบประมาณในการสร้างห้องน้ำสาธารณะเพิ่มเติม ตลอดจนการดูแลรักษาความสะอาดไว้บริการเพื่อความสะอาดสบายแก่นักท่องเที่ยว

2) ผู้ประกอบการร้านค้าอาจมีการประชาสัมพันธ์เพื่อแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับเวลาเปิดและปิดร้านค้าให้ชัดเจนมากขึ้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวจะได้ทราบถึงข้อมูลข่าวสารได้มากขึ้น

3) ชุมชนอาจจัดให้มีกล้องวงจรปิดสาธารณะในชุมชน เนื่องจากกล้องวงจรปิดที่มีอยู่ส่วนมากจะเป็นกล้องวงจรปิดส่วนบุคคล ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวหรือสามารถใช้เป็นหลักฐานในการตรวจสอบหากเกิดเหตุไม่ปลอดภัยทั้งในชุมชนและนักท่องเที่ยว

2.4 ที่พัก (Accommodation)

1) พื้นที่ตั้งของชุมชนเป็นแม่น้ำลำคลองโดยส่วนใหญ่ ดังนั้นจึงต้องมีการเสนอพื้นที่บางส่วนของชาวบ้านในพื้นที่ชุมชนพัฒนาเป็นโฮมสเตย์ส่วนหนึ่งหรือหากในชุมชนมีพื้นที่ของชาวบ้านสามารถให้เข้าร่วมโครงการพัฒนาโฮมสเตย์ ซึ่งเป็นโครงการที่ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ของชาวบ้านในชุมชนให้เกิดรายได้

2) การจัดที่พักแบบโฮมสเตย์ ที่สามารถประยุกต์ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมภายในชุมชน เช่น การจัดโฮมสเตย์ที่สอดคล้องกับทรัพยากรทางธรรมชาติ และวิถีชีวิตในชุมชน เป็นต้น โดยสามารถนำชุดเครื่องแต่งกายพื้นบ้าน และอุปกรณ์เครื่องใช้ในการหาวัตถุดิบที่นำมาประกอบอาหาร เช่น ปกติชุมชนมีอย่ให้ยกหาปลา อาจเพิ่มอุปกรณ์ที่เป็นได้ทั้งเครื่องตกแต่งและใช้งานได้จริง เช่น ข้องใส่ปลา สุ่ม ไม้พาย หรือแห อาจใช้เป็นเครื่องตกแต่งหรือทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน

3) การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์เกี่ยวกับที่พักแบบโฮมสเตย์ เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับนักท่องเที่ยว ตลอดจนเน้นการรีวิวของกลุ่มที่เคยมาเข้าพักหรือมาใช้บริการ

2.5 กิจกรรม (Activities)

1) ชุมชนอาจมีการปรับสภาพแวดล้อมบริเวณสตรีทอาร์ตไม่ให้มีสิ่งกีดขวางบดบังทัศนียภาพ จัดการระบบการจัดการขยะให้เรียบร้อย เป็นสัดส่วน และควรจัดให้มีการบำรุงรักษาภาพศิลปะสตรีทอาร์ตหรือให้ผู้ที่มีความประสงค์จะใช้กำแพงภายในชุมชนในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของตน เพื่อเพิ่มเติมสีสันศิลปะให้กับชุมชน

2) ชุมชนควรจัดให้มีการนำชิ้นงานหรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชนนำมาต่อยอดสร้างรายได้ให้กับชุมชน เพื่อที่จะได้มีงบประมาณสนับสนุนในการจัดกิจกรรมหรือพัฒนากิจกรรมภายในชุมชนให้มีกิจกรรมที่น่าสนใจเพิ่มขึ้น

3) ชุมชนอาจจัดการประชุมเพื่อหารือและปรึกษากันภายในชุมชน เรื่องการจัดกิจกรรมตลาดนัดศิลปะให้มีความน่าสนใจดึงดูดนักท่องเที่ยวและผู้สนใจในงานศิลปะ และการกำหนดวันที่จะจัดให้มีกิจกรรมตลาดนัดศิลปะเพิ่มจากอาทิตย์แรกของเดือนเป็น 3 - 4 ครั้งต่อเดือน เพื่อเพิ่มความถี่ในการมาเยือนของนักท่องเที่ยว

สรุปผลและอภิปรายผล

ผลการศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวชุมชนหัวตะเข้ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ทั้งจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวชุมชนหัวตะเข้ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ชุมชนหัวตะเข้มีความโดดเด่นด้านงานศิลปะทั้งงานศิลปะดั้งเดิม ศิลปะร่วมสมัย และศิลปะสมัยใหม่ ทั้งนี้ชุมชนยังเปิดพื้นที่เป็นแหล่งเรียนรู้ศิลปะและภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่มีชีวิต ซึ่งชุมชนอาจเพิ่มพื้นที่ใน

การสร้างสรรคผลงานสตรีทอาร์ต รวมทั้งการจัดระเบียบพื้นที่บริเวณที่มี การสร้างสรรคผลงานศิลปะ และการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์โดยรอบ ซึ่งอาจขอ ความร่วมมือจากคนในชุมชน เพื่อให้พื้นที่ทางศิลปะเป็นพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ และชื่นชมผลงานทางศิลปะอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พงศ์กฤต นันทนากรณ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปะ บนฐานแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า ความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ทางด้านผลงานศิลปะ ทั้งผลงานศิลปะแบบดั้งเดิม และศิลปะสมัยใหม่ ซึ่งเป็นสิ่งที่บรรพบุรุษถ่ายทอด สั่งสม สืบต่อกันมาจาก รุ่นสู่รุ่น มีการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะโดยการให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาทำกิจกรรม โดยมีผู้ถ่ายทอดความรู้ให้ในระหว่างการทำกิจกรรม อีกทั้งยังเป็นการนำวัฒนธรรม มาใช้ในการเสริมสร้างทักษะ ความรู้ด้านวัฒนธรรมให้กับนักท่องเที่ยว ด้านความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) การเดินทางเข้าถึงชุมชน สามารถใช้ทั้งรถยนต์ส่วนบุคคลและรถประจำทางได้ โดยทางเข้าที่รถสามารถ เข้าถึงได้มีสองทาง และสามารถเดินเท้าเข้าชุมชนได้หนึ่งทาง การเข้าถึง ข้อมูลข่าวสารสามารถค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมได้จากทางเว็บไซต์หรือเฟซบุ๊กของ ชุมชน ซึ่งชุมชนอาจจัดบริการรถรับจ้างไว้คอยบริการนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้อง กับการศึกษาของปรีดา นักรุณี ชนิตา รอดหยุด และปัญจพร เกื้อนุ้ย (2563) ได้ ศึกษาเรื่อง การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยว อำเภอหนองบัว ตามเกณฑ์ มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาถนนหนทาง การเดินทางและการคมนาคม ที่สะดวกสบายขึ้น ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ (Amenities) ชุมชน หัวตะเข้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับให้บริการแก่นักท่องเที่ยว โดยยังคงไว้ ซึ่งอัตลักษณ์บรรยากาศเก่า ๆ ที่มีความคลาสสิกของร้านอาหารและร้านค้าเพี ้ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกไว้คอยบริการนักท่องเที่ยว เช่น ลานจอดรถ ห้องน้ำ ตู้ ATM กล้องวงจรปิด เป็นต้น ซึ่งชุมชนมีการจัดและออกแบบ สิ่งอำนวยความสะดวกที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในชุมชน อาทิ การตกแต่งร้านค้า งานศิลปะ เป็นต้น สอดคล้องกับกรมการท่องเที่ยว (2563) กล่าวว่า การออกแบบ

สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวที่จำเป็นและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ด้านที่พัก (Accommodation) ชุมชนมีการจัดที่พักแบบโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสวิถีชีวิตและแบบเกสต์เฮาส์มีสิ่งอำนวยความสะดวกในที่พักรับรอง ราคาที่พักมีความเหมาะสม ตลอดจนการตกแต่งที่พักเป็นไทยผสมผสานกับสมัยใหม่ นักท่องเที่ยวสามารถชมวิวทิวทัศน์ริมคลองประเวศ และมีกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถทำได้ ทั้งนี้การจัดที่พักแบบโฮมสเตย์ ที่สามารถประยุกต์ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมภายในชุมชนสอดคล้องกับทรัพยากรทางธรรมชาติ และวิถีชีวิตในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกรประพัทธ์ เขียวหอม และพรพินธุ์ เขมคุณาศัย (2560) ได้ศึกษาเรื่อง องค์ความรู้งานวิจัยโฮมสเตย์ในบริบทของสังคมไทย (พ.ศ. 2544 - 2558) ผลการศึกษาพบว่า การเชื่อมโยงโฮมสเตย์กับวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อสร้างสรรค์เส้นทางสายวัฒนธรรมท้องถิ่นในขณะเดียวกันต้องรักษาจุดสมดุลของระบบนิเวศ และวิถีชีวิตทางสังคม วัฒนธรรมชุมชนเอาไว้เพื่อให้การท่องเที่ยวโฮมสเตย์ในบริบทของสังคม ชุมชน ท้องถิ่นไทยมีความยั่งยืนด้านกิจกรรม (Activities) ชุมชนมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นกิจกรรมทางด้านศิลปะ โดยให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติกิจกรรมทางศิลปะ ซึ่งชุมชนสามารถนำมาต่อยอดสร้างรายได้ให้กับชุมชน เพื่อที่จะได้มีงบประมาณในการจัดกิจกรรมหรือพัฒนากิจกรรมภายในชุมชนให้มีกิจกรรมที่น่าสนใจเพิ่มขึ้น ดังที่ UNESCO (2006) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้ในเรื่องศิลปะ วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของสถานที่ผ่านประสบการณ์ตรงและการมีส่วนร่วมกับผู้คนเจ้าของวัฒนธรรม โดยการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้จะช่วยสร้างให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้มาเยือนและเจ้าบ้าน

เอกสารอ้างอิง

- กรประพัทธ์สรร์ เขียวหอม และพรพันธ์ เขมคุณาศัย. (2560). องค์ความรู้งานวิจัย
โอบมสเตย์ในบริบทของสังคมไทย (พ.ศ. 2544 – 2558). ใน
การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 8
มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่.
- กรมการท่องเที่ยว. (2563). *สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน*.
สืบค้น 29 ตุลาคม 2563. จาก [https://web.facebook.com/
Deptourism/posts/3546343952117042/?rdc=1&rdm](https://web.facebook.com/Deptourism/posts/3546343952117042/?rdc=1&rdm).
- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). *คู่มือการบริหาร
จัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์*. กรมการท่องเที่ยว
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2562). *แผนปฏิบัติการส่งเสริมการท่องเที่ยว
ประจำปี 2562*. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2564). *ชุมชนหัวตะเข้*. สืบค้น 27 มกราคม 2564.
จาก <https://www.tatcontactcenter.com/>
- ณัฐ นาคสวัสดิ์ และดวงดาว โยชิตะ. (2560). แนวทางการพัฒนาและส่งเสริม
การท่องเที่ยวเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ ตลาดหัวตะเข้ เขตลาดกระบัง
กรุงเทพมหานคร. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัย
รังสิต*.
- ไทยโพสต์. (2564). *ชุมชนหัวตะเข้ต้นแบบใช้ศิลปะ พลิกฟื้นย่านเก่า*. สืบค้น
29 ตุลาคม 2563. จาก [https://www.thaipost.net/main/
detail/60575](https://www.thaipost.net/main/detail/60575).
- ปรีดา นัคร, ชนิดา รอดหุ่ย และปัญจพร เกื้อนุ้ย. (2563). การประเมินศักยภาพ
การท่องเที่ยว อำเภอหนองพิตำ ตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยว
โดยชุมชน. *ว.วิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*, 40(2),
118-131.

- ผู้จัดการออนไลน์. (2557). *โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะเพื่อคนตาบอด พ.ศ. 2557*. สืบค้น 12 ตุลาคม 2562. จาก <https://mgronline.com/travel/detail/9570000094649>
- พงศ์กฤต นันทนากรณ์. (2562). *การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปะบนฐานแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดราชบุรี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม บริการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต].
- พระวินัยธร ตรารัฐ ฐานิสฺสโร. (2561). *ชีวศิลปะ: กระบวนการสร้างสรรค์ทางศิลปกรรมเพื่อการพัฒนาสังคม*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย].
- ภาวิณี คงฤทธิ. (2560). *ชุมชนหัวตะเข้*. สืบค้น 29 ตุลาคม 2563. จาก <https://www.sarakadee.com/2017/07/25/>
- อชิป จันทรสุนทรีย, ภูรินทร์ เสมียนชัย และอุไรวรรณ พิเคราะห์แน. (2564). *กรอบแนวคิดการวิจัย [แผนภาพ]*. สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม บริการและการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- อลงกต เพชรศรีสุข. (2551). ภูมิปัญญาพื้นบ้านกับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสมัยใหม่. *ว.มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 13 (2).
- Dickman, C.R. (1996). *Overview of the Impacts of Feral Cats on Australian Native Fauna*. Australian Nature Conservation Agency, Canberra.
- Tourism Malaysia Media Release. (2010). The 1st Malaysia Art Tourism Festival. In Tourism Malaysia Media Release. สืบค้น 9 มกราคม 2564. จาก <https://www.tourism.gov.my/media/view/the-1malaysia-contemporary-art-tourism-festival>

UNESCO. (2006). *Towards Sustainable Strategies for Creative Tourism Discussion Report of the Planning Meeting for 2008 International Conference on Creative Tourism*. New Mexico, USA, October 25-27, 2006.